سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۱۴، مهر ۱۳۹۴، ۵۳۴-۵۳۳

راه‌حل‌های ارائه شده برای تورش انتشار

The Solutions Offered for Publication Bias

محسن رضائیان[۱]
M. Rezaeian

در سخن سردبیری شماره پیشین مجله دانشگاه به پدیده تورش انتشار پرداختیم و آن را به معنای انتشار بیشتر مقالاتی با نتیجه مثبت و یا نتیجه معنی‌دار آماری تعریف کردیم. همچنین، مختصری از تاریخچه بررسی تورش انتشار و علل رخداد آن را به اطلاع خوانندگان فرهیخته مجله دانشگاه رساندیم [۱]. همانطور که قول داده بودیم در این سخن سردبیری به راه‌های ارائه شده برای مقابله با تورش انتشار خواهیم پرداخت.

یکی از اولین راه‌حل‌های مقابله با تورش انتشار برای مطالعات کارآزمایی (Trials)، ثبت کارآزمایی (Trial registration) بود که در آن، طراحان کارآزمایی باید نسبت به ثبت کارآزمایی‌های خود در مراکز ثبت اقدام نمایند. در ابتدا این گمان وجود داشت که ثبت کارآزمایی‌ها در مرحله طراحی می‌تواند از تورش انتشار نتایج آن جلوگیری نماید. اما متأسفانه شواهد نشان دادند که ثبت کارآزمایی به هیچ وجه تعیین کننده آن نیست که در عمل، دقیقاً پروتکل مطالعه مورد اجرا قرار گرفته و یا نتایج کارآزمایی در موعد مقرر چاپ شوند [۲].

از همین‌رو، برخی دیگر از دانشمندان یک فرایند دو مرحله‌ای ارسال مقاله به مجله (A two-step manuscript) را پیشنهاد نموده‌اند که در آن طراحان یک مطالعه، ابتدا مقدمه و مواد و روش‌های مطالعه خود را به مجله مورد نظرشان ارسال می نمایند. اگر در بررسی این دو بخش مهم مقاله، از سوی سردبیران و دوران ایراد مهمی دیده نشد آن وقت نویسندگان، مقاله کامل خود را که حاوی نتایج و بحث می‌باشد را به مجله ارسال می‌نمایند. این امید وجود دارد که سردبیران و داوران در مرحله دوم و فارغ از این‌که نتیجه به دست آمده منفی و یا غیر معنی‌دار آماری است، مقاله را داوری نمایند. البته طراحان این روش خود به سختی انجام آن و عدم آمادگی سردبیران و داوران برای انجام یک کار نسبتاً تکراری، یعنی داوری مقاله در دو مرحله، اذعان

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
تلفن: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-14]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1394.14.7.8.8]

دارند [۳]. به علاوه، در صورتی که سردبیران و داوران در مرحله اول متوجه خطایی در مواد و روشهای مطالعه شوند، دیگر مقاله از ارزش چاپ برخوردار نخواهد بود.

اخیراً راقم این سطور روش جدیدتری را پیشنهاد نموده است که در آن، طراحان مطالعه پروتکل مطالعه خود را برای مجله مورد نظرشان ارسال می‌نمایند و سردبیر و داوران به جای داوری مقاله در دو مرحله پروتکل مقاله را داوری می‌نمایند. در صورتی که پروتکل، پس از داوری و رفع ایرادات، مورد تصویب مجله قرار گیرد، آن وقت طراحان مطالعه باید مقاله خود را در زمان مشخص و پس از پایان مطالعه به همان مجله ارسال نمایند. در این مرحله، سردبیر و داوران مجله یک مقاله کامل را داوری می‌نمایند که قبلاً پروتکل آن را تصویب کرده‌اند. این نکته نه تنها آنها را از انجام یک کار نسبتاً تکراری محافظت می‌نماید بلکه به آن ها اجازه می‌دهد تا تغییرات لازم را به هنگام داوری پروتکل درخواست نمایند. این نکته سبب خواهد شد که نه تنها از تورش انتشار جلوگیری شود بلکه با طراحی مطالعات صحیح، از به هدر رفتن بودجه‌های پژوهشی و به خطر انداختن جان بیماران در مطالعاتی که متدولوژی آن ها صحیح نیست نیز جلوگیری شود [۴].

References

[1] Rezaeian M. Publication Bias. *J RafsanjanUniv Med Sci* 2015; 14(6): 441-2.

[2] Ross JS, Tse T, Zarin DA, Xu H, Zhou L, Krumholz HM. Publication of NIH funded trials registered in ClinicalTrials. gov: cross sectional analysis. *BMJ* 2012; 344: d7292.

[3] Smulders YM. A two-step manuscript submission process can reduce publication bias. *J Clin Epidemiol* 2013; 66: 946e7.

[4] Rezaeian M. Reducing publication bias in biomedical research: reviewing and registering protocol with a suitable journal. *J Clin Epidemiol* 2015 pii: S0895-4356 (15) 00228-0.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-11-14]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1394.14.7.8.8]